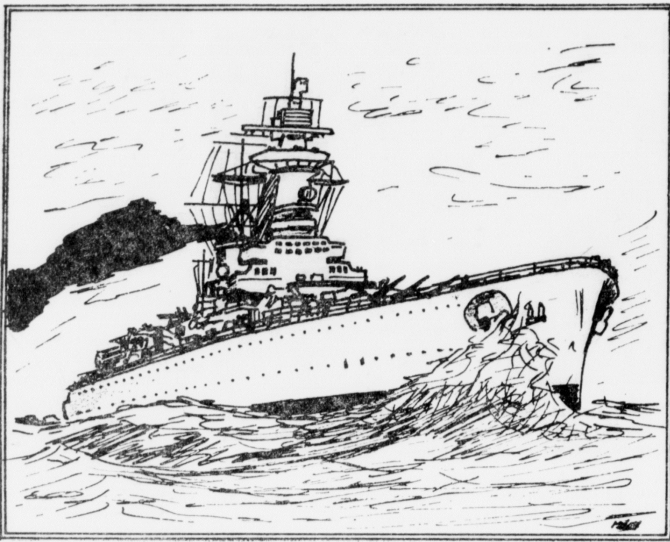

SLAGIÐ VIÐ LA PLATA

eftir G. Landsborough. Michel Nielsen týddi

X.

Commodore Harwood hevði gjört av.

»Hon fer at sigla við umleið 15 mila ferð,« hevði hann gjört av, »og á henda hátt vil hon koma til LaPlata-okið tann sama dagin. Til Falklandsoyggjarnar fer hon so at koma tann 14.« T.v.s. um lummaslagskipið yvirhøvur ætlar sær at jakstra skip okkara í Atlantshavinum longur. Hvat oki skuldi hann velja? Tað var ikki lætt at siga, men so gjørdi hann av og valdi La Plata-okið. Alt fyrri eitt fingur skip hansara boð um at gera seg til reiðar at mótast figgindan. Tað visti seg, at Harwood bert hevði trý skip, sum hann kundi nýta, og hesi skip vóru sanniliga víða spjadd. Tá tíðindini um álopið á Doric Star komu, vóru Ajax og Exeter í Port Stanley, bæði vóru á beding. Achilles var í Rio-oki-

men hann bað tó Captain Fallowfield um at halda seg til reiðar. Hann gav síðani Ajax boð um at fara út alt fyrri eitt og Exeter skuldi so fylgja eftir so skjótt sum hon var vorðin sett nokurlunda í stand. Achilles fekk boð um at fara til Montevideo fyrri at bunkra, og tann 12. desember vóru allir triggir krússararnir samlaðir uttanfyri La Plata ánnu. Nú fingur tey boð um ikki at nýta radiotól og halda seg fullkomuliga kvírr fyrri ikki at styggja lummaslagskipið burtur. Harwood hevði trý skip móti tí eina týska, men fyrimunur hans ara var lítill. Tann størsti krússarin hjá honum var lítill afturimóti tí týska rísanum, tað var gamalt og sigldi bert eitt lítið sindur skjótari enn lummaslagskipið.

Exeter, ið hevði eitt vestur-enskt navn og so at siga bert

Achilles vóru uppaftur minni, nevniliga bert 6.985 tons. Exeter hevði 6 8-tumma kanónir í trimum dupultum tornum, 4 4-tumma A.A. kanónir og seks torpedorør. Ferð hennara lá um 32 mil.

11-tumma kanónirnar á lummaslagskipinum kundu skjóta eina 670 LB tunga granat 30.000 yards, meðan Exeter kundi skjóta tær stóru granatirnar hjá sær, sum bert vígaðu 256 LB, 27.000 yards. Soleiðis skjeyt Graf Spee meir enn 2 fjórðingar longri enn Exeter, men hetta var tó ikki tað, ið hevði mest at týða í einum møguligum bardaga. Nei, tað ið hevði meira at týða var, at skrokkrin á lummaslagskipinum hevði 1½ tumma tjúkt pansar, og kanontornini vóru 7 tummar tjúkk. Granatirnar hjá Exeter kundu ikki gera nógvan skaða har, um ikki hon skjeyt á sera litlum avstandi. Men ein og hvør visti, og tað skuldi eisini seinni koma at visa seg, at um ein einasta 11-tumma granat datt niður á dekkinum á einum vanligum krússara, so kundi hon gera nóg stóran skaða til at skipið noyddist at gevast.

So illa sá tað út hjá einum so stórum krússara sum Exeter, men hvat møguleika høvdu so so smá skip sum Ajax og Achilles móti tí týska skipinum? Ajax var liðugur í 1935 og hevði sum høvuðsvápn átta 6-tumma kanónir í fyra dupultum tornum. Tíðast hevði hon átta 4-tumma A. A. kanónir og átta torpedorør. Achilles var frá 1933 og var vápnður á sama hátt sum Ajax.

Ajax og Achilles høvdu eitt tunt pansar til verju móti teimum ógillum 670lb granatunum, og tær vóru bert forar fyrri at skjóta 100 lb granatir aftur. Graf Spee skjeyt meir enn triggir

ar fjórðingar longri enn tær gjørdur. Konir menn — í Týsklandi — vildu sagt at krússararnir sigldu beint inn í deyðan: Lummaslagskipið vildi sokka teir ein fyrri og annan eftir, áðrenn teir komu nóg nær til at kunna gera honum nakað.

Men serkonir menn fara ofta skeivir. Eisini her, sjálvt um teir áttu at verið beinari leið. Ikki so frægt sum tað at krússararnir vóru skjótari, sýntist at vera nokur hjálp, tí teir konu sögdu, at hetta bert fór at bera teir skjótari inn í deyðan.

Men teir konu høvdu ikki roknað við dirvinum hjá tí bretska sjómanninum.

XI.

Achilles var fyrst komin til South America Division tann 27. oktober 1939. Tann hægsti umborð æt Captain W. E. Parry, sum var komin í flotan í 1905. Hann var serkonur í torpedoum og hevði verið við umborð á HMS Birmingham í fyrsta verðaldarbardaga. Aftan á fleiri ymiskarbeiði, m.a. næst hægstur á flogberanum Eagle í Kina, var hann endiliga vorðin skipari á Achilles í 1938. Bretska stjórnin hevði fyrr lent Achilles til New Zealand sum skúlaskip og Achilles lá í Auckland, tá kríggið byrjaði. Sostatt

Uruguay var vinarligt sinnað móti Bretlandi og hevði stóran hug at sýna tað.

Meðan alt hetta hendi skundaði Ajax sær fyrri at mótast Achilles og Exeter uttanfyri La Plata. Tann 5. desember fekk hon eitt telegram frá bretska umboðsmanninum í Buenos Aires, at tað 7.800 tons stóra týska farmaskipið Ussukuma var farið úr Bahía Blanca kvøldið fyrri. Harwood gav alt fyrri eitt Ajax boð um at sigla móti Montevideo tí hann roknaði við, at týskarin fór at royna at náa hesa havnina. Harwood var ein maður, ið dugdi væl at gita, og eisini her kom tað at passa. Var tað ein ávaring fyrri tí týska lummaslagskipinum?

Klokkan 1910 tann 5. desember sóu mennirnir umborð á Ajax royk frá einum farmaskipi í sjónarringinum. Ajax legði eftir skipinum, og rætt var: Tað var Ussukuma. Captain Woodhouse gav boð um at steðga og sendi eina manning yvir móti týska skipinum, men manningin á Ussukuma hevði almikið av tíð og søkti hana. So helt Ajax leiðina fram fyrri at mótast við Achilles og Exeter. Ajax og Achilles móttuð einar tveyhundrað fjórðingar frá strondini við Montevideo og tveir dagar seinri kom Ex-

HMS Ajax

var manningin øll úr New Zealandi. Men hon var góð, tað kom Captain Parry at sanna seinni.

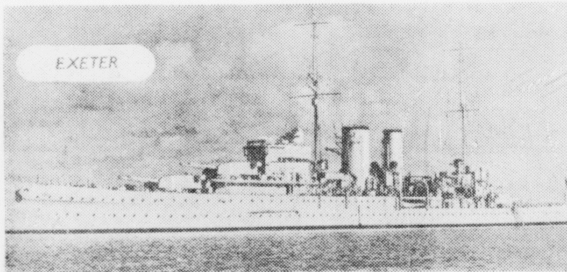
Tá Achilles fekk boð um at mótast við Ajax og Exeter á La Plata munnanum, vardi hon havnirnar Pernambuco og Cabo dello og ansaði eftir, at nokur týsk farmaskip, ið løgu inni stongd har ikki sluppu út. Eitt brasilianskt flogfar hevði verið harúti og víta, hvat tað mundi vera fyrri eitt fremmant herskip, ið sigldi aftur og fram harúti, og hetta sama flogfarið hevði sett mong høvð í ørvti við at boða frá, at tað var eitt lummaslagskip. Hetta hjálpti ikki nóg hjá bretska admiralitetinum, ið frammanundan hevði almikið at gera, men tibetur fekk Captain Parry sagt hvussu stóran verunliga var. Á leið suðurá fyrri Achilles inn í Montevideo fyrri at bunkra, har hon varð ógvuliga vinarliga móttikin av tí, at

eter fram á hinar báðar. Nú var alt klárt og jaksturinn kundi byrja.

Harwood fordi skip síni til eina position, ið segði frá 32 stigum suður og 47 stigum vestur, tann positionin, sum hann hevði valt til at mótast við lummaslagskipinum, um hann gitti rett. Tað var ein position, har nógvar skipsruturingu framvið, eitt oki, sum eitt og hvørt lummaslagskip vildi ynks at sloppið at spelt sær við.

Klokkan 1200 tann 12. desember sendi Harwood boðini til hinar skipararnar, tey vóru stutt og greið:

»Vit eru her triggir krússarar saman móti einum lummaslagskipi. Vit leypa á alt fyrri eitt-antin vit mótast dag ella nátt. Um dagin sigla vit í tveimum portum, 1. divisiön (Ajax og Achilles) og Exeter, ið skal ansa eftir úti á síðuni. 1. divisiön skal konsentrera kanón-

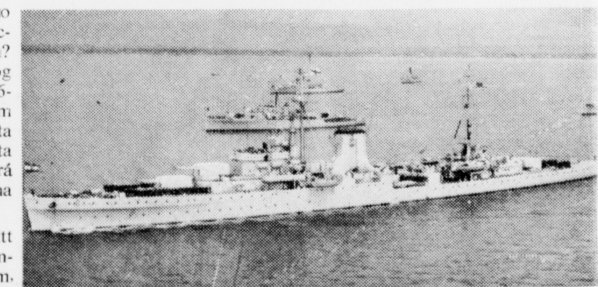

HMS Exeter

num og Cumberland var í La Plata-okinum. Ongi onnur skip vóru nóg nær til at kunna hjálpa.

Cumberland, ið var ein krússari við 8 8-tumma kanónum trongdi so illa til at verða afturgjörður, at Harwood gav boð um at fara til Falklandsoyggjarnar fyrri at verða afturgjörður.

var mannað við vesturonglend-ingum, var bygt í árunum mill-um 1928 og 1931. Hon var bygd uppá ein serstakligan hátt, soleiðis at hon var tað einasta krigsskipið av tí slagnum í heiminum. Imóti displacementinum hjá Graf Spee, sum veruliga lá um 13.000 tons, var Exeter bert 8.390 tons, og Ajax og

HMS Achilles, ið siglir enn. Achilles er nevniliga indiski krússarin Delhi.